

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3-50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 13.

V Ljubljani, sreda dne 17. julija 1918.

Leto I.

Avstrijsko vojno po- ročilo.

Dunaj, 16. julija. (K. u.) Uradno.

V prostoru Štíferskega sedla, potem se-
verno prelaza Tonale, v Judikarijah in na visoki
planoti Asiago se je stopnjeval topniški boj do
posebne silovitosti. V prostoru Monte Pertica in
Monte Solarolo je napravil Italijan po močni,
napadu podobni artiljerijski pripravi štiri silne
naskoke; vrle čete 55. divizije so jih odbile de-
loma z ognjem, deloma v približnem boju. Krvave
žrtve sovražnika so izredno velike.

Na albanskem bojišču nič važnega.

Šef gen. štaba.

Cesarjevo pismo Conradu pl. Hötendorfu.

Dunaj, 16. julija. Njegovo c. in kr. Apo-
stolsko Veličanstvo je blagovolilo izdati naslednje
lastnoročno pismo:

Ljubi feldmaršal baron pl. Conrad!

Težko le se morem odločiti, uslišati Vašo
ponovno prošnjo za odpust. Saj se vendar
skozi desetletja slavno imenuje Vaše ime v
Moji brambni sili. Vi ste prvi pokazali, orajoč
ledino, taktičnemu vezbanju moderna pota. V
miru ste kot šef generalnega štaba v težkih
razmerah dalekovidno delali pot času primer-
nemu razvoju armade. Zgraditev teh podlag
nam omogoča, da častno dokončamo boj proti
celemu svetu sovražnikov. Vaše delovanje te-
kom vojne na najodgovornejših mestih — po-
sebnost kot šef generalnega štaba — Vam zago-
tavlja za vse čase častno mesto v zgodovini.
Polna vrednost Vašega dela bo pozneje šele
postala skupna last vseh. Za Vaše, skozi en
človeški rod z uspehom in s polno požrtvoval-
nostjo opravljajoče delo Vam za vedno pristaja
Moja, Moje brambne sile in domovine zahvala.
Imenujem Vas za polkovnika vseh telesnih
straž in Vas povišam v dedni grofovski stan.
Eckertsau, 15. junija 1918.

Karol s. r.

Obenem so bili imenovani: Generalni pol-
kovnik nadvojvoda Jožef za poveljnika neke vojne
skupine, general kavalerije knez Alojz Schönburg-
Hartenstein za poveljnika neke armade.

Nemci prekorali Marno. - 13.000 ujetnikov.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 16. julija. (K. u.) Uradno.

Zahodno bojišče.

Vojna skupina prestolonaslednika Ruprehta:

Na posameznih odsekih je oživel artiljerij-
sko delovanje. Vzhodno od Ayette smo zavrnili
ponočni sunek, vzhodno od Hébuterne močnejši
napad sovražnika. Tu so se tekom noči razvili
novi krajevni boji.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča.

Med Aisno in Marno in vzhodno Chateau-
Thierryja živahen topniški boj. V manjših podjet-
jih in s sunkom čez Marno jugozahodno od Jaul-
gonne smo vdrl v sovražno črto in privedli ujet-
nikov.

Jugovzhodno in vzhodno Reimsa smo več-
raj zjutraj vdrl v dele francoskih postojank. Na
pripravah za artiljerijsko vojevanje so imele zemlje-
merske čete poseben delež. Artiljerija, minometi
in plinometi so odprli s svojim uničujočim učin-
kom v zvezi z oklopnimi vozovi in plamenom-
etimi infanteriji pot v sovražnika. Armada gene-
ralnega polkovnika von Boehn je med Jaulgonne
in vzhodno Dormonta prekorala Marno. Pijo-
nirji so prepeljali ob jutranjem svitu naskakoval-
ne čete čez reko in so ustvarili s tem podlago
za uspeh dneva. Pehota je naskočila strme bre-
žine na južnem bregu Marne. Pod njenim var-
stvom so zgradili mostove. V stanovitnih bojih
smo prodrl trdovratno branjeno gozdno ozemlje,
prvo sovražno postojanko, in smo vrgli sovraž-
nika nazaj na njegovo črto zadaj pri Condé —
La Chapelle—Comblizy—Mareuil. Tudi severno
Marne smo iztrgali Francozom in Italijanom nji-
hove prve postojanke med Ordre in Marno. Zve-
čer smo stali v boju vzhodno črte Chatillon—
Cuchery—Chaumazy.

Armade generalov von Mudro in von Einem
so napadle sovražnika v Champagne od Prunaya
pa do Tahure in so osvojile v boju s sovražni-
kom, ki se je umaknil našemu napadu, prvo
francosko postojanko.

Južno od Nauroy—Moronvillersa smo na-
pravili sunek čez višavje Cornillet—Hochberg—
Keilberg—Pohlberg skozi lijesto polje predlanske
spomladanske bitke pa do Römerstrasse severo-
zahodno Prosenesa in v gozdno ozemlje južno
Fichtelberga. Vzhodno Suippe smo iztrgali sovra-
zniku bojno polje bitke v Champagne med Aube-

rive in jugovzhodno od Tahure. Na naši napa-
dalni fronti vzhodno Reimsa drži sovražnik svojo
drugo postojanko severno od Prosenes—Souain—
Perthes.

Kljub gostim oblakom in morskim vetrovom
so bile zračne boje zelo delavne. Z nizke
višine so posegli letalci z bombami in strojnimi
v boj na celini. Sestrelili so včeraj nad bojiščem
31 sovražnikovih letal in 4 privežane zrakoplove.
Poročnika Loewenhardt in Wenkhoff sta si pri-
borila svoji 36., poročnik Bolle svoje 21. zmago
v zraku. Število dosedajšnjih ujetnikov znaša več
kot 13.000.

Vojna skupina vojvode Albrehta.

V manjših podjetjih v Lotaringiji, v Voge-
zih in v Sundgau smo dobili ujetnikov.

v. Ludendorff.

Krajevni podatki.

Ayette je vas ob glavni cesti Arras—Albert.
Hébuterne je vas jugozahodno Ayette. Jaulgonne
leži 7 km zračne črte vzhodno Chateau—Thierry—
Condé—La Chapelle—Comblizy—Mareuil leže na
južnem bregu Marne, od struge proti jugu odda-
ljeni do 8 km. — Ardre izvira vzhodno Epenaya,
teče jugozahodno mimo Reimsa in se izliva v
Vesle. Chatillon leži ob Marne, vasi Cuchery in
Chaumazy pa severovzhodno od prejšnje črte,
ki si jo v mislih potegnemo proti Reimsu. —
Prunay je vzhodno Reimsa.

Burian o zunanjem po- ložaju.

Kaj hočejo sovražniki?

V svojem ekspozéju je zun. min. grof Burian
razkladal, kako utemeljujejo sovražniki potrebo
nadaljevanja svetovne vojne. Pravijo, da hočejo
uresničiti ideal človeštva, in da to morajo doseči
razne teritorialne izpremene na škodo osrednjih
sil. Naši sovražniki hočejo, da damo zadoščenje
za svoje zločine, ker smo se postavili porobu
njih poželjivosti. Zunanji minister je govoril o
miru na iztoku, na to pa je prešel prav v no-
tranjost monarhije, ki je pokazal razkrojavalno
delo, ki ga vrše sovražniki pri nas.

Zanimanje sovražnikov za naše no- tranje zadeve.

Zdi se pa, da je nepremagljiva trma, kako
stavijo sovražniki svoje teritorialne zahteve po
Alzaciji-Loreni, Tridentu in Trstu, po nemških
kolonijah itd. Tu je meja naše pripravljenosti za
mir, ki da o vsem razpravljati, samo ne o naši
nedotakljivi posesti.

Od Avstroogrske ne misli sovražnik odškr-
niti samo tega kar zahteva sam zase, on hoče
celo da se loti razkroj notranjosti države. Ko se
je sovražnik zavedel, da druga sredstva ne za-
dostujejo več, da nas pobijejo, je nenadoma
zraslo njegovo zanimanje za naše notranje raz-
mere prav neznansko.

Antanta je odkrila svoje srce za nje v vojni
tako pozno, da govori o vprašanih narodnosti v
monarhiji kot o ciljih vojne mnog sovražni
državnik, ki početkom vojne o njih eksistenci ni
imel niti pojma. To spoznavamo na površnem
načinu diletantov, kako se razpravlja o teh kom-
pliciranih problemih na nasprotni strani in kako
jih „rešujejo“. Sredstvo pa se je izkazalo kot ko-
ristno. Naši nasprotniki so ga organizirali kakor
organizirajo blokado in Angleži imajo sedaj tudi
ministra za propagando.

Hujskanje proti državi.

Ta napad konstatiramo brez nepotrebnega
ogorčenja in ne da bi se nam storilo milo. Da
so si izbrali to sredstvo ravno kaže, da nimajo
preveliko zaupanja v uspehe svojih dosedajšnjih
naporov. Sigurni smo, da ne doseže svojega na-
mena.

Naši protivniki izhajajo od čisto šablonskega
pogrešnega spoznavanja bistva avstro-
ogrske monarhije. Oni pozabljajo v svojem za-
dovoljstvu radi trenutnih, morda težkih notranjih
problemov monarhije, da države več narodnosti
navadno niso stvor slučajja, ampak produkt zgo-
dovinske in narodnogeografske potrebe, ki nosijo
v sebi načelo svojega postanka in bitja. Zato pa
imajo tudi — to velja povsem za Avstrijo in
Ogrsko — potrebno prožnost in zmognost prilagodi-
ti se menjajočim strujam časa, dar, reformir-
ati se po potrebah razvoja in reševati svoje no-
tranje krize brez nepozvanega vmešavanja od
zunaj.

Naši sovražniki bi radi, da bi mi radi nji-
hove hujskajoče ofenzive notranjo ohromeli in
postali nezmogni za brambo; razbiti hočejo naš
velesilen organizem, da bi slabe dele posamezno
storili uslužne svojim namenom.

Ena polovica Avstroogrske naj pogine; da
bi pa drugo osrečili po nenaprosenih receptih,
morajo nadaljevati nesmiselno vojno.

Svoje račune urejamo sami.

Kakor se je tekom stoletij vedno dogajalo,
opraviho narodi monarhije svoje notranje naloge
v sporazumu s svojim vladarjem. Monarhija od-
ločno odklanja, da bi tuji kakorkoli posegali

vmes, ker se sama ne bavi s tujimi zadevami.
Mi nismo svojim sovražnikom nikoli pisali pro-
gramov, kako naj obravnavajo svoje notranje za-
deve. Pa če smo vendar včasih morali koga opo-
zoriti, da tudi naših sovražnikov v njih notraj-
nosti ni sama sreča in sloga, da vemo za Irsko,
Egipt, Indijo itd. je bila le opozoritev k vzajemnosti
z nasvetom: Pometajte pred svojimi vrati!

Sovražnemu hujskanju ni dovolj poskus raz-
dražiti narod proti narodu. Ne strašijo se celo
neskončno nizkotnih klevet, le da bi sejali ne-
zaupanje med narode in dinastijo. To se jim ne
posreči. Da bi natančneje karakterizirali metodo
boja pač ni treba. Naši narodi jo ogorčeni odkla-
njajo. Ožigosana bodi za vedno!

Odločilni boj za obrambo moramo vesti še
naprej do konca dokler nam bodoča mirna eksis-
tenca ne prinese potrebne varnosti.

Pot v Kanoso.

Ni bilo še kmalu čitati kaj tako klavernega,
kot poročilo o skupni romarski poti prelata An-
dreja Kalana in dr. Ivana Tavčarja k
kranjskemu deželnemu predsedniku grofu Hen-
riku Attems. Ta dva gospoda sta šla v
vladno palačo kot načelnika svojih strank in sta
izrečno povdarjala, da zastopata veliko večino
kranjskega prebivalstva. In kaj sta zahtevala od
grofa Attemsa, ki je v naši deželi izborni repre-
zentant avstrijske države? Menda, da se odpravi
nemškutarija pri državnih uradih? O, nikakor
ne! Ta skrb je za ta dva gospoda zelo po-
stranska. Le „končno“ sta izjavila: „Končno
protestirava, da smo Slovenci v tej slovenski de-
želi brez tistih pravic, katere nam zajamčuje dr-
žava.“ Kako milo, kako mehko — da bi ja gosp.
grofu ne šlo na živce!

Vsa ostrina njune izjave pa se je obračala
proti slovenskemu deželnemu odboru. Proti temu
najuglednejšemu slovenskemu faktorju
v naši državi sta klical na pomoč — nemško
vlado! Bravo, gospoda načelnika, slabšega spri-
čevala svoji politični zrelosti, svojim narodnim
čustvom, svojemu političnemu stremljenju nista
mogla dati! Slovenske, pristno slovenske najvaž-
nejše narodne postojanke hočeta razdrti — z
nemško pomočjo. In zakaj? Zato, ker v deželnem
odboru nima odločilne besede ne ena ne druga
stranka, ki ste tako srečni, da ima ena „na čelu“
dr. Ivana Tavčarja, druga pa prelata Andreja
Kalana.

Kar se prve tiče, naj le nekoliko potrpi.
Brez potrpežljivosti se v politiki ne pride naprej.
Da pa pride liberalna stranka prav kmalu kvišku
in zasede vse postojanke v deželni upravi, za to
skrb in dela v potu svojega obraza — prelat
Kalan se svojimi mladimi. Tedaj le nekoliko
potrpljenja!

Kar se pa druge tiče, se že mora sprijazniti,
če tudi s kislim obrazom, z mislijo, da ostane v
vsakem slučaju — zunaj. Grobokop ostane
grobokop. Zato ni treba posebnih talentov. Mo-
žakar tega poklica pokopava najimennitnejše ljudi
in tepta zemljo nad njimi z na kveder šivanimi
škorjari — ostane pa vendarle grobokop. —
Ta stranka je pokopala edinstvo katoliškega ljud-
stva v deželi, pokopala najkrajše politični or-
ganizem Slovencev, s tem je izvršila svojo nalogo.
Grobokop ostane grobokop, Tudi iz grobov klije
novo življenje — pa ne z a grobokopa. Ta-
le pokopava dokler se tudi njega ne pokoplje.

Toda vrnimo se k izjavi obeh veljakov. De-
želnemu odboru očitava v eni sapi anarhijo in
avtokratizem. Ker eno izključuje drugo, je
jasno, v kašni zadregi sta se nahajala gospoda,
ko sta kovala svojo žalostno izjavo. — Nadalje
očitava deželnemu odboru, da so tam razmere,
„ki so brez vsake kontrole.“ To je zopet tista
„kontrola“, s katero meče sicer zlasti dr. Gre-
gorič okoli, ker te „razmere“ niso pod — nje-
govo kontrolo.

V deželnem odboru pa sede zastopniki vseh
strank deželnega zbora in deželni odbor je
tisti, ki kontrolira delovanje deželnih uradov v
v smislu deželnega reda. In deželni odbor bo
končno predložil svoje poročilo deželnemu
zboru in ta bo imel končno besedo i. s. v. ve-
čina deželnega zbora, ne pa posamezen po-
slanec. Dotlej pa opravlja deželne posle deželni
odbor, ki tudi odločuje z večino glasov. Tako
veleva temeljna postava naše dežele: deželni red.

To pa ni vseč ne prelato Kalanu ne dr.
Ivanu Tavčarju, ki sicer zastopata izključujoči se
svetovni naziranj. — Le slovenskega deželnega
odbora ne moreta videti, ta jima je zopern, bolj
zopern kot vsa nemškutarija v vladnih kancijah.
Seveda sta oba gospoda dobro poučena, da
vlada v deželnih uradih red in da je zlasti go-
spodarstvo sedajnega deželnega odbora tako
uspešno in blagotono, da kljub ogromnim no-
vim bremenom ki jih nalaga sedajni čas deželni
upravi, ni bilo treba zvišati deželnih
doklad in je blagajniško stanje de-
žele vseskozi ugodno. Gospoda dobro
ve, da je vse ne le v najlepšem redu v deželni
upravi, temveč tudi dobro in koristno.

A to dobro urejeno gospodarstvo bi gospodje
v liberalnem in mladinskem taboru radi sami v
roke dobili in sicer kar takoj — ali pa naj ga
sploh ne bo! To je mladinski in liberalni poli-
tični nauk in gospoda prelat in župan sta mo-

rala, kot „načelnika“, ta nauk zastopati pri nem-
škem grofu. Čutila sta oba, da imata težko delo
— saj nista novince — in zato ni čuda, da se
jima ni posrečilo skrpucati boljšo izjavo.

Če bi bila doma ostala, bi bilo veliko bolje
— zanju.

Sedaj pa še kratka primera med danes in
nekdanj.

Nekdanj je načelnik S. L. S. javno, moško in
odločno označeval stališče ogromne večine slo-
venskega ljudstva, in njegov glas se je vselej s
spoštovanjem poslušal in upošteval spodaj in
zgoraj.

Danes pa gresta skupaj načelnik „S. L. S.“
in načelnik liberalcev k deželnemu predsedniku in
se milo sklicujeta na „ogromno večino“, ki jo
imate te dve stranki skupaj v deželi!

Nekdanj je načelnik S. L. S. ponovno govoril
v imenu naroda in zahteval ljudske pravice, ki
jih je izvajal postavnim potom z modro urejeno
ljudsko močjo.

Danes liberalci in mladinski poglavar pro-
sita, naj se vladna moč mobilizira zoper sloven-
ski deželni odbor — „ogromna večina“, ki jo
baje zastopata, se jima zdi za to prešibka. Kakšne
spremembe v našem javnem življenju.

In avtonomija občin, ki jo baje brani ta ime-
novana gospoda! Nikdo je ni in je ne bo branil
zoper vsako moč s tako odločnostjo, kakor baš
sedajni deželni odbor. Branil in izvrševal bo pa
tudi svoje lastne pravice in dolžnosti, kot vrhovna
avtonomna oblast v deželi in ne bo nikdar do-
pustil, da bi se pod firmo „avtonomije“ vgnezd-
ovala v naših občinah anarhija ali še kaj hujšega.
„Slovenec“ pa je bil tisti, ki je hujskal župane v
anarhizem, ker jim je priporočal, naj se upro
deželnemu odboru, kateremu so podrejeni. In za
ta anarhizem, za to upornost, išče mladinska
stranka zaščite — pri c. kr. deželnemu predse-
dniku grofu Attems, seve v svojo neizogibno bla-
mažo.

Pot v Kanoso ostane brezuspešna a je
silno podučna. — Krinke padajo.

Avstrijski parlament.

Dunaj, 16. julija.

Seidlerjev govor.

Po večmesečnem prestanku se je zbornica
zopet sešla k delu. Dvorana in galerija sta nabito
polni. V loži gosposke zbornice sedi med dru-
gimi tudi bivši zunanji minister grof Czernin.

Predsednik dr. Grof pozdravi poslance z
nagovorom, v katerem izraža upanje, da bo se-
danje zasedanje ustavne razmere zagotovilo in
utrdilo, kljub temu, da je bila delazmožnost zbor-
nice žalibog začasno onemogočena. Nato izroči
predsednik med burnim odobravanjem srčne po-
zdrave in želje naših junakov na fronti, katere
vsi brezmejno občudujemo in smo jim za njih
junaštva hvaležni.

Z dvretjinskjo večino sklne zbornica takoj
pričeti s prvim branjem budgetnega provizorija,
v zvezi s tem pa obravnavati vprašanja o raznih
dogodkih zadnjega časa v zunanji in notranji po-
litiki in o raznih zadevah vlade. Min. predsednik
vitez pl. Seidler predstavi nato zbornici novo-
imenovane člane kabineta, vodjo urada za ljud-
sko prehrano ministra dr. Paula, notranjega mi-
nistra viteza pl. Gayer-ja in izjavi, da bo v krat-
kem označil situacijo, katero najde zbornica pri
sedanjem zasedanju.

Kar se tiče zunanje polit. položaja, se skli-
cuje Seidler na javni ekspeze zunanjega ministra,
ki je javnosti že znan. Samo sledeče misli bi še
sam osebno rad povdarjal:

Tudi s stališča c. kr. vlade je sedanja vojna
od vsega začetka obrambna (pritrjevanje na levič) in
tega obrambnega značaja tudi ni nikdar iz-
premenila. Jasno je, da moramo to obrambno
vojno tudi v bodoče tako kot doslej z vsem na-
porom voditi, da prepričamo s tem sovražnike,
da ni sredstva, da pridejo preko naših vitalnih
interesov in preko naše časti do miru (levica ži-
vahno pritruje). Naši sovražniki vodijo ta boj na
tri smeri: z orožjem, z blokado in s sredstvi no-
tranje propagande. Uspehi združenih armad so
porok za to, da sovražniki z orožjem ne bodo
dosegli cilja in da bodo morali spoštljivo pri-
znati naše stališče. Tudi sredstvo blokade je pač
pripravno, da nalaga našemu prebivalstvu naj-
težje žrtve in da jim stavlja najtrše preizkušnje.
Sredstva, da uklonijo našo voljo, pa blokada ne
vsebuje. S tem, da smoteno izrabljamo vse po-
možne viire, ki se nam nudijo in da organizacijo
venomer izpopolnujemo, situacije ne bomo samo
držali, ampak jo bomo za prebivalstvo še znali
izboljšati. Kar se tiče končno notranje propa-
gande, za katero izdajajo v neki državi celo po-
seben list, je to zadeva, ki sega v našo notranjo
politiko. Sredstva, s katerimi se deluje v tem
smislu, so tako absurdna, da kažejo popolno ne-
poznanje naših razmer. Ob neomajnih pristaših
naše dinastije in ob državižvestem mišljenju
državljanov, ob trdni koherenci našega državnega
ustroja v okviru monarhije bodo tudi te puščice
odletele. (Živahno pritrujevanje in ploskanje na
levici.) Sovražniki se bodo morali prepričati, da
bodo s tem sredstvom prav tako malo uspehov
dosegli, kakor z obema že omenjenima. — Brez
ozira na neupogljivo energijo, s katero se krče-
vito držimo nadaljevanja vojne, ne opustimo ni-
koli nobene prilike, skleniti mir. (Živahno pritruje-

vanje.) Resno bomo uvaževali vsako od sovražne ali pa od kake druge strani došlo besedo in vse poizkusimo, da pridemo k vroče zaželenemu cilju človečnosti. Prejdoslej se držimo onih vodilnih misli, ki so izražene v skupni mirovni ponudbi zavezniških držav z dne 12. decembra 1916, v prestolnem govoru Njegovega Veličanstva in v odgovoru Njegovega Veličanstva na mirovno noto sv. očeta.

Naša trdna volja je, da izvedemo človeštvo iz grozot te vojne, čim nam to dovolijo naši življenjski interesi in naša čast. Hočemo stvoriti mir, ki ohrani celim generacijam ponovitev takih hudih preizkušenj. Mirno smemo gledati v bodočnost. Skupno s svojimi zvestimi zavezniki (priznanje in „živio“-klici na levi) bomo mogli izsiliti konec svetovne vojne. Prisrčna skupnost z njimi, ki jo v bodoče hočemo le še utrditi in poglobiti, zlasti pa stara zveza z Nemčijo (živahni „Heil“-klici na levi), za katere poglobitev v bodočnosti delamo ravno sedaj, je za nas in za naše zaveznike neizpodbiten dokaz, da moramo za vse večne čase obdržati svoje mesto med državami sveta in zagotoviti svojim narodom svobodo, blagoslovljen razvoj. Ona pa tudi nikakor ne ogroža drugih držav. Nasprotno, izkaže se naj kot koristen, delaven član pri izobrazitvi bodočih mirovnih pogojev v spravi sporazumljivega sveta. Ministrski predsednik izjavlja nato, da bo vojaški položaj pojasnjeval domobranski minister.

Govorec o razmerah prehrane, izjavlja minister, da sta slaba žetev in skoro popolno neuspela košnja storile preskrbo v minoletem letu skrajno težavno. Niti dovozi iz Ogrske niti oni Rumunije niso izpolnili naših pričakovanj. Nada, da se naš položaj z dobavo iz Ukrajine koncem maja ali početkom junija znatno olajša, se žal ni obistinila. Neredne razmere v Ukrajini niso pripustile, da bi spravili žita v večjih množinah in uvoz se je skoro popolnoma omejeval na živino, mast, jajca in sladkor. Kljub hvalevrednemu podporanju od nemške vlade ni bilo koncem maja radi izčrpanja žita več mogoče vzdržati preskrbo s kruhom in moko neizpremenjeno visoko. Ministrski predsednik spominja na znižanje krušne racije na Dunaju in pravi: Ker so bili morali slično odrediti tudi na Ogrskem in v Nemčiji, nismo mogli več računati na dovoz iz teh držav. Preskrbovati smo torej morali prebivalstvo v juniju in minolih dneh julija z zadnjimi ostanki domačih nabav in z zadnjim pičlim importom iz Rumunije, oziroma Ukrajine. Kajpada nismo mogli doseči tudi le na pol zadovoljujoče prehrane dežel. Vsekakor pa je vlada vsaj večjim mestom in najvažnejšim središčem industrije razdelila zrnja, da ni obstala vsa industrija.

Sedaj smo v novi žetvi; vse je ukrenjeno, da bo čimprej dovršena. Res, da je deževno vreme, ki je ugodno vplivalo na jaro setev, zakasnilo zgodnjo žetev. Vendar pa se že na Ogrskem in nekod na Avstrijskem že mlati. Ogrska vlada da v kolikor jej bo možno vse izmlačeno zgodnje žito armadi in raznim delom Avstrije na razpolago. Te množine bodo zadostovale, da bomo preskrbljeni do konca meseca v sedajni, kajpada ne dovoljni meri. Sadov žetve v celoti pa pred koncem julija oziroma početkom avgusta ne moremo nakloniti širokim slojem prebivalstva. Morali bomo torej do tedaj premagovati še marsikako težavo. Do konca julija bo vlada gledala, da oskrbi nadomestek za žito kolikor možno veliko. Do takrat se bode delila pač le skraščena krušna racija.

Od drugega tedna v avgustu pa bo vlada mogla dati normirano količino kruha. Sočivje, ki nam ga je za drugo polovico julija obljubila v znatni meri dobavljati Ogrska, in pa rani krompir bo zlasti po mestih moral blažiti napete razmere. Vrhtega se bo vlada trudila, da dobimo več mesa tudi po kronovinah, a priznavašala bo čim največ možno živini.

V zadevi obširne tajne trgovine, ugotavlja minister, da ni vzrok temu v brezbrzičnosti upravnih oblasti, ampak v obžalovanju vrednem pomanjkanju idealnega brezpopojnega žrtvovanja za državno skupnost. Sicer pa se precejujejo naravne pomanjkljivosti našega vojnega gospodarskega sistema. Nikakor ne branimo onih, ki nočejo verjeti, da tudi oni morajo nositi pezo vojne, onih, ki z mošnjikom v roki dosežajo, da v vojni ne žive izdatno slabše nego v miru, dočim so stotisoči izročeni gladi in bedi! (Živahno pritjevanje.) To je zločin, ki ga moramo moralno veliko bolj obsojati nego do sedaj! (Živahno pritjevanje.) Kar se tiče tajne trgovine je kajpada ne posledica nevarnost za enakomerno javno preskrbo. Kar pa se porazgubi v tajni trgovini, niso to tolike množine, da bi morda zavirale splošno preskrbo v državi.

Prava korenina zla je ravno ta, da Avstrija proizvaja premalo živil, da bi se mogli z zalogo preživljati vsi državljani. Gospodarski ABC pravi, da se Avstrija pač ne more, a da se Avstro ogrska sama lahko preživlja. Ministrski predsednik se je še kot sekcijski načelnik v poljedelskem ministertvu l. 1914 zelo odločno zavzemal, da bi v duhu avstro-ogrske nagodbe vzdržali svobodo prometa med obema polovicama države in da bi ustanovili za žito z nakupovanjem v nevtralnem inozemstvu in z revizijami doma izdatno gospodarsko rezervo. A to se ni zgodilo. Danes ste Avsrija in Ogrska gospodarski naravnost ločeni, in ogrska vlada nam doslej z najboljšo voljo ni mogla več dobavljati, kakor mal drobce vsega, kar nam je dajala v normalnih časih. Za bodočnost vidimo iz tega, da po popolni izpremeni sistema dobave v tuzemstvu najbrže ne smemo pričakovati radikalne odpomoči.

Pred vsem moramo izkušati, da izboljšamo naše prehranjevalne razmere z Ogrsko. Vsled pogajanj z Og. bo tudi onostranska polovica letos letošnjo letino bolj trdo zahtevala. Lastne produkcije ne smemo drangsaliirati, pač pa jo moramo na vse načine in z vsemi močmi pospeševati. (Pritjevanje.) Mi moramo napake našega sistema pri dobavi in razdelitvi živil popraviti in ne smemo pripustiti zrahljatve tam, kjer smo gotovi uspeha. Legitimna trgovina se mora v ta sistem bolj izdatno pritegniti, kot doslej. Centrale za živila se bodo skoro izročile državnii upravi, oziroma jih pritegnemo do države. Tudi v mirnih

časih ne bomo mogli pogrešati sistematične prehranjevalne politike na podlagi dalekovidnega in temeljitega pospeševanja produkcije. Ravno v prehranjevalnih vprašanjih je sodelovanje parlamenta največje važnosti. Zbornica pa naj nikar samo ne kritikuje, ampak naj tudi s praktičnimi predlogi podpira vladno stremiljenje. Zgodilo se bo vse, da se s pomočjo predlaganih novotarij doseže zboljšanje prehranjevalnega vprašanja.

V politiki se niso izvršile nebitvene izpremembe. To se je zgodilo tako, da je bila vlada primorana, da je izstopila iz svoje dosedanje rezerve. Zame to ravnokotko evidentno, da se je moralo to zgoditi, kakor je bilo pred šestimi tedni. Od početka nastopa mojega uradovanja je vlado vodila misel, da mora v svetovni vojski in pri polni negotovosti zunanjega položaja, v notranji politiki samo za tem stremeti, da drži situacijo samo v gospodarskem in političnem oziru in da s tem s svoje strani olajša vojskovanje. Bil je to program političnega premirja. Čim dalje časa je pošlo do očiščenja zunanje situacije, tem težje se je ta metoda vzdrževala. V nadi na ožje narodne pridobitve, ki bi se iz mirovnih pogojev naroda dale izbiti, so nekatere stranke konsekvantno odklanjale sodelovanje pri delu notranjega političnega sporazuma (pritrjevanje na levič).

Ministrski predsednik opozarja na držanje „češkega svaza“ napram pogovorov o reviziji ustave, kljub temu, da so ravno Nemci bili posebno pripravljeni za sodelovanje, ko so vendar bili pripravljeni brez vseh predpogojev preiti v posvetovanje, tako da bi prišel lahko vsak preureditveni načrt v pretes in razgovor, vsekakor samo tak, ki bi integritete avstrijske države z ozirom habsburške monarhije ne ogrožal. (Pritjevanje na levič). Ako se vlada ni hotela izpostaviti pravičnemu očitku politične pasivnosti, ni smela dalje odlašati in storiti je morala, kar je mogla storiti, namreč izvesti svoj program, program narodne avtonomije, v kolikor je mogla storiti (to v okviru moči, ki ji jo da ustava. — Tako je nastala naredba o razdelitvi Češke v okrožju — ako vidi kdo v tem, da se je vlada naveličala čakati na tako dolgo in tako potrpežljivo pričakovano sporazumljenje narodov, (namigavanje) nemškega kurza, potem pa priznam, da bi ne nastopil proti tej trditvi (pritrjevanje na levič, kajti, ako je v Avstriji sploh kak političen kurs, mora biti pač samo tak, da da upravičenim zahtevam nemškega naroda v Avstriji polno zaščito. (Viharno ploskanje, Heilklici). Je star in resničen izrek, da se v Avstriji ne da vladati proti Nemcem in ravnokotko ne brez Nemcev. To ne velja samo za vsako vlado (pritrjevanje na levič) in sicer tim bolj, ker je komaj razumljiva zmota, ako mislimo, da zmore zveza nenemških narodnosti tvoriti večino.

Hrbtišče naše raznobarvne države je pač nemški narod in bo to tudi vedno ostal. (Viharno odobravanje in ploskanje). Vlada je odločena —

(Zadnji del Seidlerjevega govora priobčimo jutri!)

Burni prizori.

Dunaj, 16. julija. Že med otvoritvenim govorom predsednika Groba je prišlo vsled medklincev poslanca Kaline do burnih prizorov. Kalino so morali večkrat pozvati k miru. Ko je začel Seidler govoriti, so Čehi burno klicali „Abzug Seidler“, Nemci pa so ploskali. Pozneje je prišlo radi medklincev med govorom Jerzabek do nepopisnih kravalov in skoro do pretepa med poslanci Steinhau in Paarer in le s posredovanjem Webra in Kratochwilla se je posrečilo zabraniti nasilstva. Le polagoma se je vrnil mir, da je Jerzabek nadaljeval svoj govor.

Dunaj, 16. julija. Po govoru min. predsednika je govoril češki socijalist Tušar in je izvajal, da so češki socijalisti odklonili razgovore z Nemci, ker ti še niso v pravem psihološkem razpoloženju. Nemci so postali prevzetni, ker imajo pač vse, kar jim poželj srce. Toda pride gotovo čas, ko bo češki narod svoboden, Čehi bodo lahko še čakali, saj so tudi dočakali, da je pripravil Seidler državo na rob prepada. Čehi se ne boje prihodnosti!

Nem. nac. Waldner izjava, da govore posamezni poslanci tako, kakor bi bili sporazumljeni s sovražnikom. To je očitna veleizdaja, veliko hujska, kakor če uhajajo celi češki polki k sovražniku.

Poslanec Verstovšek zahteva samo avtonomijo.

Posl. Verstovšek napada vehementno vlado. Danes bi stali v očeh sovražnika v vse drugačni luči, kakor stojimo, če bi dala vlada narodom pravočasno narodno avtonomijo. Iz cele vrste „Volkstagov“ je razvidno, odkod prihajajo razna sumničjenja in obrekovanja poštenih narodov. Kršč. socijalec Jerzabek pravi, da so infamne govorice in opravljanja, ki se širijo po Dunaju, izšla od judov. Tu nastane pretep, o katerem že poročamo drugod. Medklinci padajo, da naj se inscenirajo progromi na Jude. „Tudi razširjanja španske bolezni so Judje vzrok, kaj ne?“ itd. itd.

Gosposka zbornica.

Dunaj, 16. julija. Ob pol 4. otvori predsednik knez Windischgrätz sejo in govori o velikem pomanjkanju, ki je ljudstvo mirno prenaša, nato pozdravlja junake na fronti. Obsoja razne klevete, ki so razširjene po Dunaju, prebere došle dopise zarot ljudi, pove člane, govori posmrtnico sultanu in umrlim članom gosp. zbornice. Nato ima Seidler svoj govor.

Ustanovitev državne stranke v gosposki zbornici.

Dunaj, 15. julija. „Državna stranka“ gosposke zbornice je imela 15. t. m. pod predsedstvom grofa Walterskirchna ustanovno zborovanje, ki je soglasno sprejelo strankarski program. V programu se izjavlja, da vidi državna stranka svoj prvi cilj v močnem pospeševanju vseh strem-

ljenj, ki naj pripomorejo avstrijski državi do vedno večjega razmaha njenih kulturnih, političnih in gospodarskih sil. V to svrhu je stremiti predvsem po preustroju ustavnih in pravnih žadev, izvirajočem neposredno iz avstrijske državne misli. Zlasti je videti bistvo avstrijske državne misli v mnogoterosti enakopravnih neodvisnih narodov združenih v državno enoto, ki je poklicana ta plemena ščititi v prostem razvoju njih narodnih in kulturnih posebnosti, v vsen drugih ozirih pa združiti v uspešno sodelovanje v interesu celokupnosti.

Naš državni proračun.

Vladna predloga o proračunu, ki je prva točka dnevnega reda poslanske zbornice, vsebuje v prvi vrsti vojne kredite in zapopada tudi vse vzdrževalne podpore, penzije invalidov in sploh stroške, ki gredo v prid zaledju, to je ljudstvu.

Vladi se dovoljuje, da si 1.) s kreditnimi operacijami spravi sredstva v znesku 12 milijard kron za izredne izdatke v dobi od 1. julija do 31. decembra 1918, 2.) da prolongira vse dolgove, ki bi zapadli med 1. julijem in 31. decembrom 1918, 3.) da prevzema za krije vseh potreb, ki so radi vojnih razmer neodoljive, jamčenje proti naknadnemu odobrenju. — Prolongiranih in garantiranih zneskov, kakor vsot, ki se porabljajo za brisanje dolga, zlasti dolga pri avstro-ogrski banki, ne gre vračunavati pod v prvi točki omejenjeni znesek. — To je bistvo novega zakona, ki postaja polnomočen z dnem 1. julija 1918.

Angleži proti Hertlingu.

Zanimiva je angleška sodba o Hertlingu in njegovemu govoru. „Daily News“ pišejo: Grof Hartling hoče mir, ker se boji, da ga zadene usoda Bethmanna, Michaelisa in Kühlmann. Nismo vzroka, da dvomimo o iskrenosti njegove želje za mirom. Z ozirom na izjave antantnih držav ne pomeni ničesar njegov pogoj, da mir ne sme prinesiti uničenja Nemčije. Če govori, da morajo zavezniki storiti prve korake za mir in da se morajo pričeti pogovori v malem krogu, to ne bo delalo nikakih nepremestljivih ovir. Agrof Hertling izjavlja, da Nemčija opušča mirovni pogovor, ki ga je bila sklenila v Brestu Litovskem. To kaže, kako globok prepad zeva med protivniki. Nemčija hoče mir, pa bi se pogajala o pogojih. Nemčija hoče mir, ki ne temelji na javnem pravu. Dokler pa se Nemčija brani priznati javno pravo, se ne da skleniti mir na temelju sporazuma. — „Daily Chronicle“ piše, da mu je Hintze ljubši nego Kühlmann. Ta se je trudil, da bi pripravil Angleže z laskanjem, da končajo vojno, a Hintze ne boče skrival svoje nakane, da hoče razbiti Anglijo.

Po domovini.

Vsi, ki prejmejo „Novice“, naj blagovolijo naročnino takoj odposlati, ker v par dneh ustavimo pošiljanje lista vsakemu, ki do tedaj ni poslal naročnine.

Izjava. Zbrani občinski odbor občine Žiri v seji dne 14. julija 1918 soglasno sklene, da se pridruži izjavi deželnega odbora z željo, da se čimprej povrne mir in izjavlja, da išče svojo srečno bodočnost slejkoprej edino pod žezlom habsburško-lotarinške dinastije pod presvetlim cesarjem Karlom I., ter vztraja na deklaraciji z dne 30. maja 1917. Veleizdajske spletke dr. Trumbića in drugih pa odločno odklanja. V Žirih, dne 14. julija 1918. Fr. Peternel, župan, s. r.

Obolje. Je dež. odbornik msgr. dr. Lampe na akutnem vnetju ledvic. Sicer je že izven nevarnosti, a še dalj časa ne bo mogel priti v urad. Gorenjska lesna špekulacija. Poročali smo že v glavnih potezah o nečuvni nakani, izrabiti lesno bogastvo v kranjskih gozdih verskega zaklada v korist nekterih znanih lesnih špekulantov na Gorenjskem. Izvedeli smo tudi, kdo je to kupčijo posredoval v poljedelskem ministertvu. To ni bil nihče drugi kot poslanec vitez Pogačnik. Za danes naj zadostuje ta ugotovitev.

Umrli je Mohar Jožef v Bukovici pri Ribnici. Bil je vrl član kat. organizacij in priljubljen pesnik „Domoljuba“. V vojski je izgubil roko, ter je bil kot invalid nastavljen za davčnega izterjevalca v Ribnici. Počivaj v Bogu!

Umrli je v Idriji dne 14. julija gospa Ana Zazula, vdova po pokojniku rudniškem kontrolorju Ivanu Zazula. Bila je blaga gospa, ki je mnogo dobrega storila siromakom. N. p. v miru! Promocija. Na dunajski univerzi je promovirala gđca. Elizabeta Ek1 za doktorico filozofije.

Medicinska fakulteta v Zagrebu. V pondeljski seji hrvatskega sabora je bilo prvo branje novele k vseučiliščnemu zakonu, ki določa organiziranje medicinske fakultete, soglasno sprejeto. Slovenski otroci v Zagrebu. Dne 15. t. m. se je pripeljalo v Zagreb 110 otrok iz okolice Trsta. Namestili so jih v okolici Požege.

Silna toča je na Bizelskem po vinogradih povzročila veliko škodo. V Brežicah toče ni bilo. Vojak zabodel orožnika v srce, orožnik ustrelli vojaka v srce. Dne 10. t. m. popoldne sta bila dva vojaka v Divači pokradla nekaj perila nekemu vrtnarju. Ko to zapazi, steče orožnikom naznaniti. Orožnik, Žitko, po imenu, se hitro odpravi in gresta z vrtnarjem za vojaki do Povirja. Tam jih dobita in aretirata ter ženeta k županu. Kakor priče izpovedo, je orožnik vojaka ozmerjal. Vojaka to razjezi, potegne bajonet in zabode orožnika v srce. Ves razburjen skoči namesto skozi večina vrata na nasprotno stran. Orožnik zbere svoje zadnje moči, pograbi za samokres in ustrelli vojaka od strani tudi v srce! Oba se zgrudita mrtva vsak na svojo stran. Drugi vojak pa zbeži, ali so ga že prijeli v Divači.

Pasji dnevi so se pričeli. V Ljubljani je kazal termometer včeraj zvečer ob 10. uri v mestu 20° R.

Obliak se je utrgal dne 14. t. m. na Gorenjem Stajerskem ter je deževje železniški nasip med postajama Marein in Kapfenberg tako poškodovala, da se je moral promet tam ustaviti. Poškodovana proga bo kmalu popravljena.

Potres smo zopet čutili včeraj ob 3/4 na 2 popoldne v Ljubljani.

Promoviran je bil za doktorja prava nadporočnik v rezervi Leopold Vičar.

Roparski umor pri Sevnici. V soboto je pil posestnik Ivan Klemenčič iz Kladja v gostilni Antona Vrstovška v Bianci. Ko je odšel, je šel za njim neki mlad, neznan mož, ki je tudi dalje časa sedel v gostilni. Neznanec je Klemenčiča umoril in oropal. Klemenčič je baje imel pri sebi 80.000 K.

Umrli je v Spodnji Šiški Ana Rožič, vdova davčnega kontrolorja. — Umrli je Leopold Bernot, organist na Koroški Beli, star 60 let.

Mlada vlomilca. V nedeljo popoldne, ko so bili ljudje z doma, sta s silo vlomila 17letni ključavničarski pomočnik Alojz Zgonc in 11letni mizarjev sin Ernest Intihar z Gline v hišo Gašperja Suhadolnika v Plešivici in ukradla 1600 K denarja, srebrnino in perilo. Nato sta se splazila skozi podstrešje v stanovanje posestnika Franca Kerna in nakradla več stvari ter moke, v vrednosti nad 1400 K. Intihar je še isti večer kradel tudi pri posestniku Ant. Lemiču v Plešivici. Zgonc je neznan kam zbežal, Intiharja pa so prijeli in izročili sodniji.

Padel je dne 15. junija t. l. na tirolskem vojnem odseku kakor mnogo drugih naših mladencev tudi enoletnik Fr. Zbašnik, doma iz Dolenje Vasi pri Ribnici. Laška granata je storila konec mlademu, nadebudnemu življenju.

Odškodnina za vojno škodo v obmejnem ozemlju. Politična oblast je odredila zadnji čas v obmejnem ozemlju Koroške in Goriške pregledovanje škode, ki jo je napravila vojska prebivalcem. Poizvedovalne pole, ki so jih morali izpolniti posestniki, so imele opombo, da ta poizvedovanja ne vsebujejo nobene pravice do odškodnine. Pri tem se je tudi sprožilo vprašanje, kako bo povrnjena ona škoda, ki so jo napravile lastne čete. Kot izvemo na merodajnih mestih, take škode ne spadajo pod zakon o vojnih datjavah, temveč se morajo smatrati s tega stališča, da je vojaški erar dolžan povrniti škodo. Ta dolžnost povračila naj se uredi s posebnim zakonom, kojega osnutek se predloži državnemu zboru že v tem zasedanju.

Gad je pičil v Idriji žgalniškega poduradnika Josipa Ferjančiča v nedeljo, dne 14. julija. Podobnih slučajev se je pripetilo letos že več v idrijski okolici.

Člupre pred rotovžem v Ljubljani se suše, projkone jim primanjkuje vode. Sicer se pa prav nič ne ujemajo s slogom in bi mestna hiša le pridobila, ako se odstranijo.

V vojski je vse narobe. Na vremenski hišici v Zvezdi kaže sever proti vzhodu, jug pa proti zahodu.

Širom sveta.

Tatovi povsod. Iz Budimpešte poročajo: Policia je vsled raznih ovadb zasledila veliko tatinsko družbo, ki je nakradla za 10.000 kron perila in za nad 1 milijon družega blaga.

Socialni revolucionarji v Petrogradu poraženi. Iz Moskve poročajo, da je vstaja socialnih revolucionarjev končana. Posamezna poslopja je artiljerija težko poškodovala.

Dvakrat mrtvim proglašen — se vrnil. Na kolodvoru Vöcklabruck uslužbeni adjunkt Henrik Jancky, nadporočnik železniškega polka, ki je bil že dvakrat v izkazu med mrtvimi se je zdaj vrnil. Od začetka vojne je bil zaposlen pri več vojnih transportih in železnica, nazadnje v Ukrajini, kjer je bil ranjen v boju z boljševičskimi bandami v pljuča in jetra.

Saharin se je zopet znatno podražil. Pivo se zopet podraži. Ogrski kartel za pivo namerava v kratkem zopet zvišati cene pivu za 12 K pri hektolitru. Tako se bo že šestič med vojno podražilo pivo.

Češki svobodomiselni profesorji za odpravo verouka iz srednjih šol. Iz Prage nam poročajo, da so se posvetovali češki profesorji o reformi srednjih šol. Pri tem je predlagal prof. dr. Bezdowsky v imenu društva čeških matematikov in fizikov, da se nadomesti verouk s poukom o morali, i. s. v spodnjih štirih razredih po eno uro na teden; v tem predmetu naj se učenci ne klasificirajo.

Čevljarski vajenec kot huzarski ritmojster. V Miškolcu zo zapri pustolovca Štefana Kotta, ki je pod imenom baron Scotty po vsem južnem Ogrskem zakrivil veliko goljufij. Oškodovanih je precej oseb. Ovadili ga zato niso, ker je ogoljufance sram, podati ovadbo. Izkazalo se je namreč, da je Kotta navaden čevljarski vajenec, ki se je potikal več mesecev v huzarski uniformi ritmojstra. Znal si je pridobiti tudi zaupanje postajnega komandanta v Košicah, v kojega družbi je bil zelo pogosto. Pred kratkim je poročil goljuf hčer postajnačelnika v Miškolcu. Prepeljali so ga v Budimpešto, kjer pride pred sodišče. Zadnji čas je izvabil raznim ljudem več stotisočakov.

Novo obstreljevanje Pariza.

Pariz. 15. julija. V pondeljek so zopet obstreljevali Pariz z dalekosežnim topom.

Cadorna je razžaljen.

Ženeva. Prejšnji laški generalissimus Cadorna je izjavil francoskemu poslaniku, da bo vrnil vse francoske redove in vsa odlikovanja.

Svoboda med revolucionarji.

Stockholm, 15. julija. 800 socijalnih revolucionarjev je zaprtih, nad 500 soc. revoluc. organizacij je razpuščenih.

Nepotrebne zabave.

Iz Budimpešte poročajo: V poslanski zbornici je vložena postava, da se z ozirom na zadnje dirkališke skandale, konjske dirke sploh prepreči.

Kupujte „Novice“!

Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.